

آفات و بیماری‌های گیاهی
جلد ۷۳، شماره ۱، شهریور ۱۳۸۴

گزارش‌های کوتاه علمی

اولین گزارش دو گونه زنبور پارازیتوئید لارو شب‌پره برگخوار فرفیون *Simyra dentinosa* Freyer (Lep.: Noctuidae) از ایران: یونس کریم‌پور^۱، یعقوب فتحی‌پور^۱، علی‌اصغر طالبی^۱، سعید محرمی‌پور^۱، کلاوس هورستمن^۲ و جنو پاپ^۳. گروه حشره‌شناسی کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، صندوق پستی ۳۳۶-۱۴۱۱۵، تهران، ایران؛ دانشگاه ورزبورگ، ورزبورگ، آلمان؛ موزه تاریخ طبیعی مجارستان، بوداپست، مجارستان^۳.

در بررسی‌های انجام شده روی بیواکولوژی شب‌پره برگخوار فرفیون *Simyra dentinosa* Freyer در آذربایجان غربی، دو گونه زنبور متعلق به دو خانواده Ichneumonidae و Braconidae جمع‌آوری شد. این دو گونه که برای اولین بار از ایران گزارش می‌شوند عبارتند از:

۱- *Hyposoter didymator* (Thunberg) (Hymenoptera: Ichneumonidae): لاروهای پارازیته شده شب‌پره برگخوار فرفیون در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۲ از مراتع غرب دریاچه ارومیه جمع‌آوری شده و پس از پرورش این لاروها، زنبورهای پارازیتوئید خارج شدند. نمونه‌هایی از این زنبور نزد پروفسور K. Horstmann ارسال شد که توسط ایشان شناسایی شد. زنبورهای ماده این گونه، لاروهای سنین اولیه میزبان را مورد حمله قرار می‌دهند. لاروهای زنبور پس از کامل شدن، میزبان را ترک کرده و درون پیله‌های استوانه‌ای شکل با رنگ سفید مات تبدیل به شفیره می‌شوند. در این تحقیق هر دو جنس نر و ماده زنبور جمع‌آوری گردید.

۲- *Cotesia plutellae* (Kurdjumov) (Hymenoptera: Braconidae): افراد نر و ماده این زنبور نیز از لاروهای پارازیته شده شب‌پره برگخوار فرفیون جمع‌آوری شده در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۲ از مراتع غرب دریاچه ارومیه خارج شدند. نمونه‌هایی از این زنبور برای شناسایی نزد پروفسور J. Papp ارسال شد. زنبورهای ماده این گونه نیز، لاروهای سنین اولیه میزبان را مورد حمله قرار می‌دهند. لاروهای زنبور پس از کامل شدن، میزبان را ترک کرده و درون پیله‌های استوانه‌ای شکل با رنگ سفید مایل به زرد تبدیل به شفیره می‌شوند.

گزارش (*Itoplectis tunetana* و *Campoplex tumidulus* (Hym.: Ichneumonidae) پارازیتوئیدهای (*Yponomeuta malinellus* Zell. (Lep.: Yponomeutidae) از ایران. علی اصغر طالبی^۱، احسان رخشانی^۱، شهره دانشور^۱، یعقوب فتحی پور^۱، سعید محرمی پور^۱ و کلاوس هورستمن^۲. گروه حشره‌شناسی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، صندوق پستی ۳۳۶-۱۴۱۱۵ تهران، ایران؛ دانشگاه ورزبورگ، ورزبورگ، آلمان^۲.

زنبورهای پارازیتوئید لیسه سیب، *Yponomeuta malinellus* Zeller (Lep.: Yponomeutidae) در ناحیه کرج در سال ۲۰۰۳ مورد بررسی قرار گرفت. لاروها و شفیره‌های لیسه سیب از مناطق ارنکه (۱۳۸۳/۴/۵)، برقان و اغشت (۱۳۸۳/۳/۲۹) جمع‌آوری و به آزمایشگاه منتقل شدند. نمونه‌های جمع‌آوری شده درون ظرف‌های پتری در شرایط معمولی آزمایشگاه قرار داده شدند. چندین گونه زنبور پارازیتوئید از شفیره‌های میزبان خارج شدند. در بین آن‌ها دو گونه زنبور به شرح زیر مورد شناسایی قرار گرفت:

Campoplex tumidulus (Gravenhorst, 1829) (Ichneumonidae: Campopleginae)

Itoplectis tunetana (Schmiedeknecht, 1914) (Ichneumonidae: Pimplinae)

هر دو گونه توسط دکتر Klaus Horstman از دانشگاه ورزبورگ آلمان تعیین هویت شدند. بر اساس منابع موجود هر دو گونه برای فون حشرات ایران جدید می‌باشند. چندین گونه زنبور دیگر از این خانواده نیز در این منطقه به لیسۀ سیب حمله می‌کنند.

زنبور *C. tumidulus* به عنوان پارازیتوئید (*Zeiraphera rufimitrana* (Herrich-Schäffer) (Lep.: Tortricidae) از رومانی و (*Phthorimea operculella* (Zeller) (Lep.: Gelechiidae) از ژاپن گزارش شده است.

زنبور *I. tunetana* در ترکیه به عنوان پارازیتوئید لیسۀ سیب و همچنین به عنوان یکی از دشمنان طبیعی (*Plutella xylostella* (Linnaeus) (Lep.: Noctuidae) در روسیه و (*Helicoverpa armigera* (Hübner) (Lep.: Noctuidae) در جمهوری آذربایجان معرفی شده است.